

Proces verbal
Sedința Comisiei specializate a Consiliului național pentru drepturile omului,
responsabile de monitorizarea implementării Convenției privind eliminarea tuturor
formelor de discriminare împotriva femeilor
bărbați și femeile care desfășoară o activitate independentă

Data desfășurării: 31 ianuarie 2024,

Locul desfășurării: Asociația Surzilor, str. V. Alecsandri 1

Scop: consultarea celui de-al VII-lea Raport periodic privind implementarea Convenției asupra Eliminării tuturor Formelor de Discriminare față de Femei

Participanți: membri ai Comisiei specializate a Consiliului Național pentru drepturile omului coordonată de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale responsabilă de monitorizarea implementării recomandărilor Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, reprezentanți ai organizațiilor internaționale, deputații Parlamentului RM.

Limba de lucru: Limba română/engleză

Agenda de lucru:

1. Cuvânt de salut
2. Prezentarea Raportului periodic
3. Discuții pe marginea raportului.
4. Concluzii finale

Vorbitori care au avut intervenții pe documentul prezentat:

Aurelia Bulat, Șefă Direcției politici de asigurare a egalității de gen, Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Valentina Bodrug-Lungul, Platforma egalitate de gen

Lilia Rusu, Ministerul Justiției

Galina Gavrilă, Ministerul Educației și Cercetării,

Eugenia, Berzan, UNFPA

Lilia Guțu, Consiliul Audiovizualului,

Ioana Chironet, Consiliul Superior al Magistraturii,

Olga Stoler, UNWomen

Natalia Chirilenco, Agenția Relații Interetnice

(Lista participanților se anexează)

Mențiuni la deschiderea evenimentului:

Felicia Bechtoldt, Secretară de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale în cuvântul său de salut a punctat următoarele momente:

1. După obținerea independenței în anul 1991 Republica Moldova a ratificat majoritatea convențiilor fundamentale privind drepturile omului, asumându-și astfel obligațiile care decurg din acestea cu prezentarea rapoartelor periodice naționale privind punerea lor în aplicare.
2. În aprilie 1994 a fost ratificată Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fapt prin care Republica Moldova a subscris asupra promovării egalității drepturilor bărbaților și femeilor prin adoptarea măsurilor, a politicilor necesare pentru eliminarea acestei discriminări sub toate formele și manifestările ei.
3. În luna februarie 2024 Republica Moldova urmează să prezinte Comitetului ONU specializat cel de-al șaptelea Raport periodic referitor la implementarea Convenției (Raportul național inițial fiind prezentat în anul 2000), în care vor fi reflectate măsurile întreprinse în vederea asigurării drepturilor recunoscute de Convenție precum și progresul înregistrat pe filiera realizării acestor drepturi.
4. Raportul periodic 7 a fost elaborat în conformitate cu dispozițiile generale ale articolului 18 al CEDAW privind forma și conținutul rapoartelor periodice, care au fost stabilite de către Comitetul pentru eliminarea discriminării față de femei, inclusiv și alte recomandări adoptate ulterior de către Comitet. Prezentul Raport este constituit din două părți: raportul general de bază și raportul cu privire la implementarea prevederilor CEDAW în Moldova.

Bea Ferenci, OHCHR în cuvântul său de salut a punctat următoarele momente:

1. În 2020 RM a obținut un bun set de recomandări care trebuie să fie realizate înainte de revizuirea ce urmează, trebuie de revizuit ce am făcut, ce pași am întreprins și ce urmează de făcut.
2. Totodată inegalitățile încă persistă, chiar și dacă femeile reprezintă 51% din populație femeile încă continuă să fie subreprezentate în Parlament, Guvern, participarea în organele de drept încă este mai mică decât a bărbaților, și alte discriminări există care limitează participarea femeilor în câmpul muncii.
3. Acesta este timpul în care sper ca fiecare are oportunitatea de a revizui raportul și consultarea de astăzi va fi însoțită de discuții despre succese, provocări, și veți da opiniile dumneavoastră.

Dominika Stojanoska, UNWOMEN în cuvântul său de salut a punctat următoarele momente:

1. Această Convenție o numim Declarația drepturilor femeii, noi apreciem toți participanții care s-au alăturat discuțiilor, agenția se alătură consultării acestui raport, aceasta este o oportunitate minunată să revizuiim progresele, să vedem ce s-a întâmplat în această de la observațiile finale a celui de a VI-lea Raport, foarte multe lucruri s-au întâmplat, aceasta este un moment de care putem să ne mândrim, de politicile care au fost adoptate, modificările legislative, serviciile care au fost create ceea ce urmează reflectat în acest raport.
2. Se atestă creșterea reprezentativității, progrese la participarea femeilor în câmpul muncii față de anul trecut, creșterea indexului de gen față de anul trecut, totodată avem și unele provocări la care trebuie să atragem atenția, una din provocări este existența resurselor financiare îndeosebi în contextul multiplelor crize.

Prezentarea Raportului periodic

Raportul a fost prezentat de către dna Aurelia Bulat, Șefa Direcției politici de asigurare a egalității de gen, Ministerul Muncii și Protecției Sociale prezentând rezultatele atinse în perioada anilor 2020-2023 privind implementarea CEDAW pe fiecare din cele 16 articole în parte, enunțând următoarele concluzii și obstacole:

Concluzii:

1. Republica Moldova a ratificat Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), fiind demarate procedurile de aliniere a cadrului normativ național la prevederile acesteia. Au fost aprobate două documente noi de politici publice în domeniu: Programul de asigurare și promovare a egalității între femei și bărbați 2023-2027 și Programul de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie 2023-2027.
2. La momentul actual în republică există un mecanism instituțional de stat structurat în domeniul egalității genurilor, ceea ce reprezintă un indicator pozitiv în procesul de democratizare a societății. În anul 2024 va fi instituită Agenția Națională de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie.
3. Legislația națională a fost completată cu mai multe prevederi, care stipulează principiul egalității în drepturi și șanse pentru femei și bărbați în toate domeniile de activitate.
4. Organele de stat au întreprins măsuri în sfera ocrotirii sănătății ce au contribuit la asigurarea accesului fetelor și femeilor la servicii de sănătate reproductivă, în domeniul educației prin aprobarea Strategiei educației 2030
5. În vederea excluderii acțiunilor discriminatorii în bază de gen și pentru sporirea antrenării femeilor pe piața muncii unul din obiectivele Programului nou de ocupare a forței de muncă este consacrat femeilor. În acest context se înscriu și măsurile legislative ce țin de concilierea vieții profesionale cu cea de familie.
6. Eforturi considerabile au fost depuse în promovarea principiului egalității de gen în sectorul de securitate și apărare, fiind aprobat noul Program de realizare a Rezoluției 1325.
7. În parteneriat cu partenerii de dezvoltare, Guvernul a desfășurat multiple activități de consolidare a capacităților pe dimensiunea de gen, prevenirea și combaterea violenței și traficului de ființe umane

Obstacole:

1. Pe parcursul a mai bine de trei decenii Republica Moldova se confruntă constant cu o deteriorare profundă a situației demografice, cauzată de schimbările politice, economice și sociale, exodul populației apte de muncă în căutarea locurilor de muncă atractive.
2. Fenomenele violenței față de femei, violenței în familie, precum și a traficului de ființe umane rămân în continuare a fi niște provocări considerabile. Aceasta implică crearea unui răspuns multidisciplinar coordonat la aceste fenomene al tuturor structurilor cu competențe în domeniu, alocarea resurselor adecvate în domeniu, realizarea programelor educaționale / informative pentru populație, dezvoltarea serviciilor adecvate, pregătirea specialiștilor.
3. Persistă în continuare în domeniul profesionalizării educaționale precum și în câmpul muncii masculinizarea și feminizarea profesiilor.

4. O atenție sporită necesită femeile și bărbații din mediul rural, în special în contextul migrației, problemelor demografice. Dezvoltarea și susținerea programelor de antreprenoriat, în special al femeilor și tinerilor, persoanelor în etate, ar ameliora situația socio-economică deplorabilă, ar diminua fluxurile migraționale, ar atenua consecințele negative ale procesului de îmbătrânire a populației.
5. Reticența autorităților în asigurarea abordării complexe a egalității de gen în documentele de politici sectoriale, inclusiv în implementarea bugetării sensibile la dimensiunea de gen.
6. Aplicabilitatea scăzută a mecanismelor de implementare a cadrului normativ, neracordarea acestuia la standardele internaționale, inclusiv la Directivele UE
7. Insuficient valorificat rămâne a fi informarea populației în domeniul egalității de gen, vizavi de drepturile sale, posibilitățile de revendicare a acestora. Este necesară implicarea activă a mass-media în educarea societății în spiritul egalității genurilor prin eliminarea sexismului din limbaj și publicitate, a stereotipurilor de gen etc.

Comentarii din partea vorbitorilor și intervenții pe document:

Valentina Bodrug-Lungul, Platforma egalitate de gen a menționat că urmează să fortificăm analiza impactului, nu este suficient să dăm doar cifre, cum s-a schimbat situația.

Elemente de îmbunătățire:

1. pct.64 noi trebuie să redăm nu doar cum a fost realizată recomandarea Comitetului CEDAW dar practic aici nu se regăsește modul comprehensiv Legea nr.5/2006, pentru că în mecanismul instituțional este pivotul Legii 5/2006
2. pct.163 trebuie redactat deoarece vă referiți doar la UTM ca instituție general masculină dar Academia de poliție, Academia militară, trebuie de reformulat.
3. pct.176 menționăm și apreciem că MEC a elaborat metodologia de prevenire și combatere a bullying-ului Dar noi la moment avem deja plângeri din partea profesorilor, în Republica Moldova majoritatea profesorilor sunt doamne care sunt și ele victime a bullying-ului atât din partea părinților cât și din partea copiilor, ar trebui să ne gândim ca angajament de viitor elaborarea unei Instrucțiuni speciale care tot abordează acest subiect.
4. pct. 232 noi avem o nouă- strategie Strategia Națională de dezvoltare agricolă 2023-2030 ia trebuie inclusă aici, care este impactul strategiei
5. la asistența juridică garantată de stat lipsește impactul, cat de funcțional este acest serviciu.
6. la pct. 264 mandatul Comisiei specializate a Consiliului național pentru drepturile omului, responsabile de monitorizarea implementării Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, in mandatul acestei comisii intră include pachetul declarației Beijing cu agenda 2030 asta in care comisie trebuie inclusa si avem foarte clar OOD 5 egalitate de gen si violenta in familie.
7. la anexe tabelul 2 de completat cu anii, tabelul 5 cifre de actualizat, figura 1 dezagregarea pe sex, anexa 6 problema luării deciziilor, participarea femeilor la luarea deciziilor de actualizat datele, anexa 14 nu este clară coraportul.
8. Ar fi bine să avem un sumar executiv despre implementarea observațiilor finale.
9. De restructurat concluziile, la finele fiecărui articol cate o fraza analiza de impact
10. Abordarea inter secțională adică gender, vârsta, dizabilitate, pentru Moldova rural/urban
11. Angajamente pe viitor: Comisia, gender focal point, vorbim despre de criminalizarea prostituției dar ce vorbim despre abilitarea economică a acestor femei, securitatea lor economică, socială.

Eugenia, Berzan, UNFPA, a propus ca după obstacole și limitări să fie capitol de reconfirmare a angajamentele, ar evita lista observațiilor ulterioare. Programul național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive încă nu a fost aprobat, printre angajamentele reconfirmate consideră necesar să adăugăm accelerarea procesului de aprobare a noului program. Nu mai puțin important este aprobarea unui Consiliul de implementarea acestui program.

Stigma lucrătorilor în domeniul sexual este importantă abilitarea economică a acestei schimbări care sunt reflectate în foaia de parcurs elaborată la nivel național este important să fie reflectat în noul program pe drepturile omului pentru a raporta aceasta în raportul următor pe țară. Ce ține de violența sexuală multe femei încă nu pot accesa serviciile medicale din cauza barierei din cauza că nu pot raporta, iar raportarea este obligatorie la nivel național din frică, iar accesarea în primele 72 de ore este necesară – ajustarea cadrului normativ pentru a scoate această barieră. Un alt component este extinderea accesului populației din spațiul rural la servicii de sănătate inclusiv la sănătate sexuală și reproductivă, o reconfirmare a angajamentelor ar fi extinderea clinicilor mobile care extind serviciile prietenoase tinerilor, atunci rata de naștere a adolescenților ar scădea în timp.

Un alt component accesarea serviciilor de adolescenți sub 16 ani la moment mai există un impediment când rămâne în grija rudelor, atunci este necesar să ne gândim la niște amendamente legislative ca această categorie să poată accesa serviciile.

Ce ține de curriculara școlară a fost menționat că s-a îmbunătățit conținutul acesteia prin componentul de educație pentru sănătate, dar mai există spațiu ca aceste conținuturi să fie conforme cu recomandările internaționale, ar mai fi un angajament reconfirmat.

Lilia Guțu, Consiliul Audiovizualului, la compartimentul să consolideze capacitatea mass-mediei din 01.01.2019 Codul serviciilor media-audiovizuale, respectiv sunt prevederi care se referă la egalitate de gen, drepturile omului precum discursul de ură. Consiliul audiovizualului nu dispune de drept la inițiativa legislativă dar a adoptat alte instrumente de lucru precum metodologia privind discursului de ură.

Ioana Chironeț, Consiliul Superior al Magistraturii, în calitate de judecător am examinat și cazuri de violență în familie și am sesizat și anumite momente la cadrul legislativ și cazurile cu care se confruntă femeile, de regulă se adresează la poliție, polițistul nu poate fi găsit, nu avem sectoriști sau se schimbă foarte des, în oraș femeile au acces mai rapid la servicii, decât în mediul rural. De înțeles că mai mult polițiștii de sector, pentru că ei primii intervin în cazurile de violență.

Consider a fi necesare modificări la codul contravențional art.78/1.

Olga Stoler, UNWomen, la punctul la care ați făcut referință privind foia de parcurs privind bugetarea sensibilă la gen este foarte important de menționat despre strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru că pentru prima dată este prevăzută dimensiunea de gen este integrată printre prevederile acestei strategii și anume includerea dimensiunii de gen în programul de buget pe termen mediu și anume crearea indicatorilor sensibili la gen în programele bugetare și în instituțiilor publice. Totodată a fost elaborat recent un studiu pe dimensiunea de gen care ar putea servi drept sursă de date statistice recente.

Galina Gavriliță, Ministerul Educației și Cercetării, datele statistice ce se referă la educație procentul fetelor din învățământul general și procentul fetelor din învățământul superior nu este corect deoarece învățământul general este obligatoriu, învățământul superior este la alegere, ori luați toate nivelele și faceți o constatare ori faceți o constatare între nivelul profesional-tehnic, secundar și post-secundar. Ce ține de programul de susținere a populației de etnie romă programul are finanțare din surse bugetare primul nu.

Accesul la instituțiile de învățământ a persoanele cu dizabilități, la moment școlile se ajustează și pentru persoanele cu dizabilități 36 din 1200 de școli deja au fost reparate în baza proiectelor Băncii Mondiale. A fost aprobat un nou program de dezvoltare a educației inclusive 2024-2027 prin HG 950/2023 și acolo este prevăzut accesibilitatea persoanelor cu dizabilități nu doar în instituțiile educaționale generale, dar și în instituțiile timpurii și în instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior.

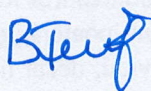
Natalia Chirilenco, Agenția Relații Interetnice Recent a fost aprobat programul pentru studenții de etnie romă, din ianuarie elevii și studenții de etnie romă beneficiază 1200 de lei lunar pentru a fi stimulați să beneficieze școala.

Lilia Rusu, Ministerul Justiției Începând cu anul 2020-2021 de către CNAJG numărul cererilor a crescut semnificativ, mecanismul instituit la noi în lege este un model și pentru alte state, pentru că cercul de subiecți care beneficiază de AJGS necondiționat a fost extins în ultima perioadă. Cele mai multe constrângeri deriva mai mult din aspecte operaționale, resurse umane, actorii care pun în aplicare prevederile legislative. Art. 78/1 Cod Contravențional, ultimele modificări legislative majore au avut loc după ratificarea Convenției de la Istanbul care au intrat în vigoare din 01.01.2023, unde a fost discutat acest moment, dar ce trebuie de scos în vizor este că mecanismul instituțional ale statelor care formulează această recomandare diferă de cel al RM, majoritatea țărilor nu au legislație contravențională și ceea ce se regăsește la noi în contravențional este acoperită în întregime la el de legislația penală, legea contravențională este aceeași lege penală sub o gravitate mai mică.

Aurelia Bulat, Șefă Direcției politice de asigurare a egalității de gen, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a prezentat structura viitorului Raport pe țară privind implementarea Declarației de la Beijing și Platforma de acțiune (1995).

Evenimentul a fost închis de către dna Aurelia Bulat, cu mulțumirile de rigoare tuturor participanților la ședință.

Președinte

Felicia Bechtoldt

Secretar

Daniela Pali